

EN TOCH VERGADEREN WE

J. PH. STELLER

In zijn artikel 'Overgangsbeslissingen in het v.h.m.o.' (Paed. Stud. 10 1966- p 46 e.v.) construeert Prof. de Groot op grond van een statistische analyse van de cijfers en de overgangsbeslissingen voor 1479 leerlingen van 7 Amsterdamse lycea een 'overgangsformule'.¹

Hij constateert dan (blz. 439 onderaan) dat slechts in 29 grensgevallen de beslissing aan de hand van de formule anders uitvalt dan die van de vergadering. Dat zeven verschillende scholen overgangsbeslissingen nemen die bijna geheel te vangen zijn in één „formule” wijst er op dat deze beslissingen niet zo willekeurig zijn als kritikasters en ouders van niet-bevorderde leerlingen ons wel eens willen doen geloven. Er is echter geen reden om de vergaderingsbeslissing te vervangen door een „formulebeslissing”. Als Prof. de Groot op blz. 440 constateert dat „slechts in 29 van de 1479 gevallen (d.i. 2 %) de formulebeslissing anders - slechter? - uitviel dan in een vergadering” dan is dat formeel juist en toch is het een scheve voorstelling van zaken. Men vergadert niet om te beslissen over de overgang van de goede en de slechte leerlingen. Alleen over de grensgevallen wordt beraadslaagd. Hoeveel grensgevallen zijn er? Ik telde 21 grensgevallen op 177 leerlingen van de 1e klas, d.i. 12 % van alle leerlingen; voor 2 % van alle leerlingen is er discrepantie tussen vergaderingsbeslissing en formulebeslissing. Dat betekent dat voor 1/6 gedeelte van de grensgevallen (dat is 17 %) de formulebeslissing anders is dan de vergaderingsbeslissing. Bovendien is het percentage niet belangrijk. De grensgevallen verdienen persoonlijke aandacht; het zijn mensen, geen aardappels, die we aan het sorteren zijn. Formulebeslissingen zonder aanzien des persoons zijn beslist slechter dan vergaderingsbeslissingen waarin rekening gehouden wordt met de persoon. Een leerling die na 7 jaar lagere school en 2 jaar 1e klas h.b.s. een rapport krijgt waarmee hij tot de grensgevallen behoort,

¹ Reeds voor de oorlog werd op de Gouvernements h.b.s.-en in Ned. Indië een „formule” gebruikt die veel verfijnder - het is de vraag of dat beter is - was geconstrueerd dan deze, maar die toch de leraarsvergadering vrijheid liet in de grensgevallen de persoonlijke omstandigheden van de leerling in aanmerking te nemen.

moet anders beoordeeld worden dan een leerling die na 6 jaar lagere school en 1 jaar 1e klas dezelfde cijfers behaald.

Als tegenhanger van de „formulebeslissing” wil ik gaarne de procedure beschrijven die aan de rijks-h.b.s. te Amersfoort wordt gevolgd.²

De overgangsvergadering voor alle 1e klassen wordt voorbereid door een commissie van drie docenten (idem voor de 2e klassen enz.) Deze commissie rangschikt alle leerlingen uit de 1e klas naar aantal onvoldoenden. De commissie stelt een bevorderingsvoorstel op. B.v. alle leerlingen met nul en één onvoldoende bevorderen; alle leerlingen met vier en meer onvoldoenden niet bevorderen; de leerlingen met twee en drie onvoldoenden vormen de grensgevallen. Van deze grensgevallen worden dan door de commissie ook de voorgaande rapporten bekeken, leeftijd, ziekte en andere bijzondere omstandigheden in aanmerking genomen. Op grond van alle verzamelde gegevens en de gegevens die op de vergadering nog worden verstrekt beslist de vergadering. In een enkel uitzonderingsgeval wordt hierbij wel eens een cijfer aangepast aan de beslissing. Deze beslissing is echter geen psychologische beslissing zoals Prof. de Groot meent. Als men de beslissing persé van een etiket wil voorzien, zou men het eventueel een pedagogische beslissing kunnen noemen. De vergaderingsbeslissingen vinden echter hun oorsprong in de prognostische waarde die leraren, m.i. terecht, toekennen aan rapportcijfers, wanneer men tenminste deze rapportcijfers beziet in samenhang met vorige cijfers, leeftijd enz. enz.

Een leerling die na 7 jaar lagere school en 2 jaar 1e klas nog tot de grensgevallen behoort is alleen maar gebaat bij afwijzing. Deze afwijzing dwingt de ouders niet langer te wachten met het zoeken naar een opleiding die beter past bij de intellectuele capaciteiten van hun kind. Als de ouders menen dat de school hun valk voor een uil heeft aanzien, dan kunnen zij altijd een andere v.h.m.o. school zoeken om het nog eens te proberen. Dat geeft dan meteen een „klimaatsverandering” die alleen maar gunstig kan zijn.

De grote scholen zijn in zeker opzicht al fabrieken geworden, waarin massacommunicatiemiddelen en mechanische administratie hun intrede hebben gedaan. Er is allerminst reden dit te betreuren mits deze technische hulpmiddelen op de juiste wijze worden gebruikt n.l.

² Deze procedure is niet door mij bedacht en ik houd hier dus geen oratio pro domo.

om de routinezaken af te doen en zodoende tijd vrij te maken voor persoonlijke aandacht voor de leerlingen die dat nodig hebben.

Ik meen dat wij Prof. de Groot dankbaar moeten zijn dat hij heeft aangetoond dat het mogelijk is de grensgevallen te doen aanwijzen door een computer die onvoldoenden telt. Het lijkt me echter onjuist om dit ad absurdum door te voeren. Zelfs Vrouwe Justitia weet ondanks haar blinddoek persoonlijke omstandigheden in aanmerking te nemen. Het zou zeer te betreuren zijn als men de leraarsvergadering dit recht zou ontnemen.